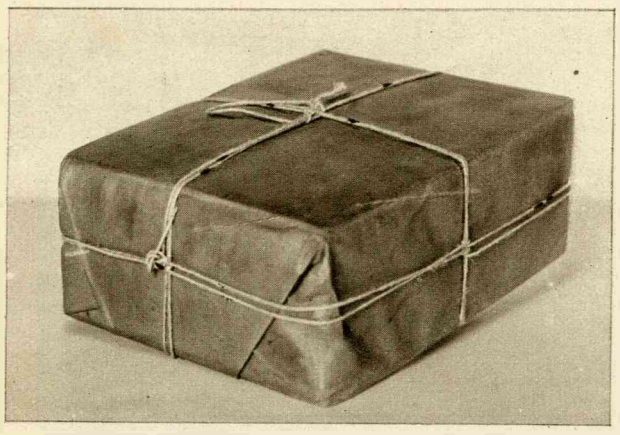
IETS OVER SPIONNAGE EN GEHEIMSCHRIFT

II. GEHEIMSCHRIFT DAT OP HET EERSTE GEZICHT NIET ALS ZOODANIG TE HERKENNEN IS.

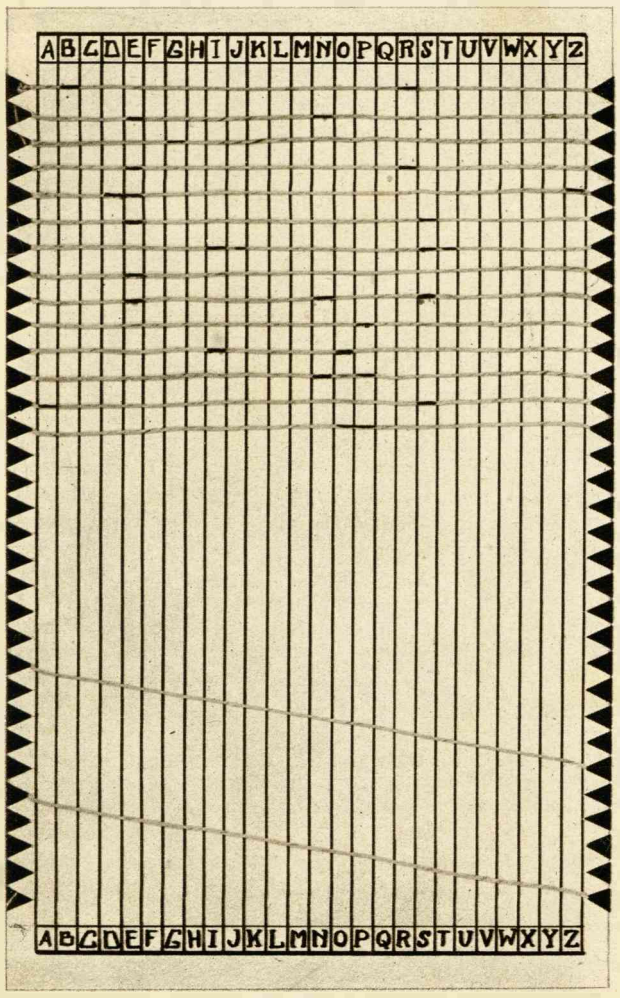
Niets veroorzaakt ongetwijfeld aan de Censuur zooveel zorgen en eischt zooveel van haar scherpzinnigheid, als de geheimschrift-systemen, waarover we thans spreken zullen. Al is het, door gemis aan de betreffende code, aan den Censor niet mogelijk een der vroeger besproken systemen te ontcijferen, hij kan tenminste verhinderen dat het geheime bericht aan den vijand gezonden wordt, wat alreeds een voordeel is. Bij de hieronder volgende systemen is de kans op ontdekking, zoo niet uitgesloten, dan toch zeer gering.

Stel u voor dat uw vaderland overweldigd wordt door den vijand, een toestand die tegenwoordig zeker niemand moeielijk zal vallen zich in te denken. Je bent een vurig patriot en blijft in je land om met gevaar van je leven alle inlichtingen over den vijand te verzamelen, die aan je vrienden van dienst kunnen zijn. Een tijdlang gaat het goed, doch eindelijk begint men je te verdenken, maar kan geen bewijs vinden. Geen nood, men zal een spion op je afsturen, die je gangen nauwkeurig zal nagaan. Op zekeren dag komt er iemand, onverschillig of je fabrikant, financier of winkelier bent, zich bij je aanbieden voor een vacante betrekking op kantoor of werkplaats. De man is voorzien van de gunstigste referentiën van verschillende handelsvrienden, waaronder er gelukkig één is, die zich een ware vriend toont. Van dezen brengt de man je behalve zijn aanbevelingsbrief ook een pakje monsters mee (Zie Afb. 10). Het pakje wordt

Afb. 10. Een pakje, dat meer zegt, dan men denken zou.

door u geopend, den brief gelezen, doch ze bevatten niets verdachts. U verzoekt den man den volgenden dag om bescheid te komen en als ge alleen zijt en zeker niet bespied te worden, dan grijpt ge .... niet naar den brief of het monsterpakje, maar .... naar het touw dat om het pakje zat en door u achteloos in de papiermand is geworpen. Ge had reeds bij de ontvangst hieraan eenige bijna onmerkbare maar voor u welsprekende vuile vlekjes gezien. Haastig wordt door u uit een geheim laatje een eenigszins vreemd uitziend stuk karton gehaald, hierop het touw gewonden (Zie Afb. 11) en nu blijkt dat al die onaanzienlijke vlekjes

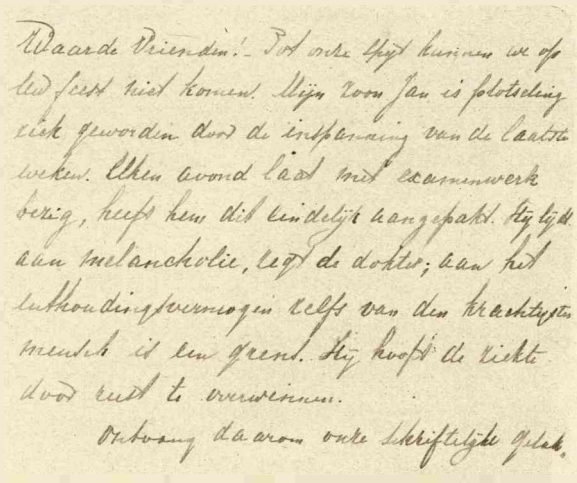

Afb. 11. Het Touwschrift.

letters beteekenen, die tezamen de waarschuwing bevatten: *Brenger dezes is een spion! Pas op!*

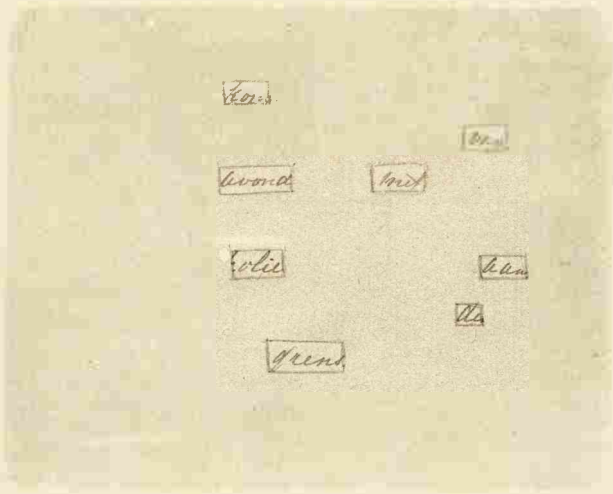
Dit geheimschrift, dat meer vernuftig dan ingewikkeld is, werd reeds eeuwen geleden, op de manier ongeveer, zooals wij thans illustreerden, met succes toegepast.

Veel meer bekend, omdat dit systeem vaak in romans of detective-verhalen wordt aangetroffen, is het Roosterschrift. In een brief, die er oogenschijnlijk onschuldig uitziet (Zie Afb. 12a), is een geheime tijding verborgen, welke door

Afb. 12a. De brief zonder rooster.

het opleggen van een rooster (Zie Afb. 12b) tevoorschijn

Afb. 12b. Het rooster op den brief gelegd.

treedt. Deze methode, die niet het karakter van geheimschrift draagt, zou zich uitstekend leenen tot toepassing in een tijd als dezen, waarin het gebruik van een geheime code verboden is, ware het niet, dat hieraan verschillende bezwaren verbonden zijn, zooals: de beperktheid van de over te brengen tijding, wijl men aan het rooster gebonden is; de moeielijkheden, die het schrijven er van opleveren; de groote kans dat een scherpzinnig schriftkundige het geheim ook zonder de code ontdekt en het bestaan van tal van systemen, die deze bezwaren niet bezitten. Dit zal dan ook wel de reden zijn, waarom van deze methode meer in romans, dan in de werkelijkheid gebruik wordt gemaakt [1]).

Wijl 's menschen vernuft schier onuitputtelijk gebleken is in het uitdenken van methoden om geheimen alleen onder de oogen te brengen van hen, voor wie ze bestemd zijn, is het geen wonder, dat ook het Muziekschrift hiervoor te hulp werd geroepen. Een voorbeeld hiervan is hieronder afgebeeld met de erbij gegevene verklaring.

Afb. 13. Het Muziekschrift.

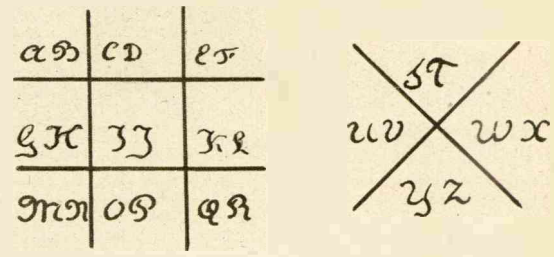
waardoor het den lezer niet moeielijk zal vallen het geheim te ontsluieren.

Dit geheimschrift, dat al even weinig verdenking zal opwekken, als het vorige, heeft boven de meeste systemen dit onschatbaar voordeel, dat het na eenige routine zonder sleutel onmiddellijk te lezen is. In dit opzicht komt het overeen met Kortschrift of Stenografie, hetgeen, wat de meeste lezers niet weten zullen, zijn ontstaan aan het geheimschrift te danken heeft.

Mocht een muzikaal aangelegde lezer de opmerking willen maken dat intervallen als lage *a* tot hooge *f* (zie de tweede maat) wel wat al te onwaarschijnlijk zijn, dan antwoorden wij, dat die gemakkelijk vermeden kunnen worden, door een code te maken, waarin alle noten binnen den balk blijven; de onderscheiding wordt dan verkregen, door bij de kwarten en achtsten ook zestiende of halve noten te bezigen, waardoor de compositie nog gemakkelijker wordt.

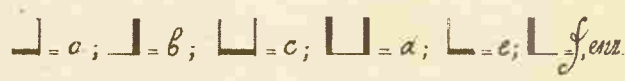
[1]) Een aardig bedacht roosterschrift vindt men bijv. in Jules Verne's „Mathias Sandorf." Deel I.

Meer bekend, (in mijn schooljongenstijd wisselde ik met mijn bentgenooten hierin reeds geheime confidenties), is het Heraldisch schrift. De sleutel is heel eenvoudig: twee horizontale lijnen doorsneden van twee verticale en nog een tweetal kruiselings, zie zoo:

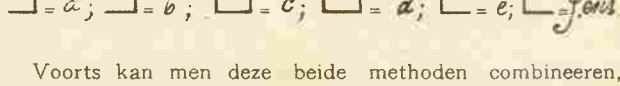

Afb. 14. Heraldisch schrift.

en de code is gereed! Plaatst men nu in elk vakje twee letters, dan is men in staat zijn geheimen neer te schrijven. Natuurlijk moet men waar men met elk teeken twee letters heeft uit te beelden, ook deze nader aanduiden; doch hiervoor bestaan verschillende methoden. Men kan de eerste letter aangeven door een vette liggende, de tweede door een dito staande streep: bijv.

Men kan ook, wat meer gebruikelijk was, de tweede letter door een klein dwarsstreepje of door een punt kenbaar maken; bijv.

Voorts kan men deze beide methoden combineeren, hetgeen het voordeel heeft, dat men, wanneer eenzelfde letter in een woord tweemaal voorkomt, deze op verschillende wijzen kan worden weergeven. Wil men bijv. het woord *Nederland* schrijven, dan zet men:

zoodat de *n*, *l* en *d* telkens verschillend geschreven zijn.

Dit schrift, toegepast als boven zou niet de eer genieten in ons tweede artikel voor te komen, immers, het is voor iedereen duidelijk met geheimschrift te doen te hebben, ware het niet, dat men om dit te maskeeren, de heraldiek had te hulp geroepen. Wel is waar was men zeer gelimiteerd in zijn mededeelingen, kon men slechts enkele woorden overzenden, doch daar stond tegenover, dat ontdekking vrijwel uitgesloten was. We zijn dan ook overtuigd dat er slechts zeer weinige lezers zullen vermoed hebben, dat in den brief, waarmee we ons vorig artikel besloten, het geheim niet in de geschreven regels, maar in het onschuldige wapentje gezeten heeft. Wanneer men nu weet, dat alleen de vakken gelezen worden waarin een ster of een lelie voorkomt, dat voorts een ster de eerste letter van het vak, de lelie de tweede letter aanduidt, zal het den vlijtigen onderzoeker, en dat zijn natuurlijk alle Panoramalezers, niet veel moeite meer kosten achter het geheim te komen. Hij ziet dan oogenblikkelijk, dat het 3de, 6de en 9de vak benut zijn en leest met behulp van de code het woord: *Fly* = vlucht.

Als een waardig slot zullen we ons artikel beëindigen met het meest vernuftige, meest ingewikkelde geheimschrift, dat der Nihilisten, waarin, zooals we reeds eerder meldden, verschillende vroeger gebezigde systemen zijn gecombineerd.

Iemand uit Petrograd zendt aan een vriend en samenzweerder te Riga den op de volgende pagina gereproduceerden brief. (Zie Afb. 16).

Deze brief die wat inhoud betreft (men kan ook elken anderen inhoud kiezen) er zeer onschuldig uitziet, heeft een gebrek dat alle geschreven schrift aankleeft en waarvan hier handig gebruik gemaakt is. Wij bedoelen, dat bij het schrijven de letters niet alle regelmatig aan elkaar verbonden worden, maar hier en daar soms van elkander gescheiden zijn.

De geadresseerde, van dit geheim op de hoogte, laat den inhoud voor wat hij is en begint nauwgezet de hiaten te bestudeeren en den brief niet in woorden, maar in lettergroepen te scheiden. Hij ziet dan dat het woord *waarde* is verdeeld in twee groepen *waar* en *de*; het volgende woord in vier, *V*, *r*, *i* en *end*. Voorts wetende dat het eind van een woord alleen het eind van een groep beteekent als de laatste haal naar boven wijst (zie de *d* van *vriend*, de *r* van *makker*), doch indien dit niet het geval is met de volgende groep verbonden moet worden, heeft hij den aanhef terstond in de volgende lettergroepen verdeeld:

Waar (4) *de* (3) *V* (1) *r* (1) *i* (1) *end* (3) *en* (2) *S* (1) *tudie* (5) *mak* (3) *ker* (3)

Zoo voortgaande den brief te verdeelen, komt hij tot het volgende resultaat:

Waar (4) *de* (3;) *V* (1) *r* (1;) *i* (3) *end* (2;) *en* (1) *S* (5;) *tudie* (3) *mak* (3) *ker,* (3;)

In (5) *ant* (5;) *woord* (5) *op* (2;) *Uw* (1) *l* (5;) *aa* (4) *t* (2;) *ste* (2) *sc* (4) *hrijv* (2;) *en.* (2) *wa* (4) *arin*
U (3) *mij* (3;) *n* (2) *hu* (2;) *lp* (3) *in* (4:) *rie* (3) *p* (3;) *voo* (4) *r* (1) *ee* (4) *n* (4) *ui* (4;) *t* (1) *den* (4;) *krijg* (4;) *t* (4;) *erug-*